

Öröklött vérszegénység macskákban

ÍRTA: PAVELKA ALEXANDRA

állattenyésztő mérnök

A piruvát-kináz (PK) hiány egy örökletes anyagcsere betegség. A piruvát-kináz egy enzim, amely a vörösvérsejteken belül az élethez szükséges energia termelésében vesz részt. Hiánya a vörösvértettek élettartamának a megrövidülését, ezáltal a számuk csökkenését, vagyis vérszegénységet okoz.

A betegséget a PKLR gén mutációja okozza, amely a PK enzim működését szabályozza. A gén autoszomális recesszív módon öröklődik, vagyis ivartól függetlenül akkor jelenik meg, ha egy utód mindkét szülőjétől ezt a hibás gént örökli. Azok, amelyek csak az egyik szülőtől öröklik, tehát hordozók, tünetmentesek.

Elsősorban abesszin és szomáli macskákat érint, de házimacskákban is megfigyelték már. A betegség a '90-es években kezdett nagyobb figyelmet kapni, elsősorban az USA-ban, de több esetről számoltak be Ausztráliában és Európában is.

Az enzim hiánya miatt fellépő vérszegénység tüneteinek erőssége nagy változékonyságot mutat. Egy tanulmány szerint majdnem az esetek felében nem voltak észrevehető tünetek. Általában fiatalon, három éves korban már mutatják a tüneteket, de előfordul, hogy csak öt éves kor után. Bizonyos esetekben egy stresszhelyzet váltja ki először, például fialás, vagy túlmelegedés. Enyhe esetben nem jár feltűnő tünetekkel. A macska kissé levert, étvágytalan, nyálkahártyái halványak. Ritkán előállhat gyors és életveszélyes vérszegénység is, gyengeség, gyenge minőségű bunda, hasmenés, megnagyobbodott hasüreg és lép, fogyás, sárgaság jelentkezik.

Az állatorvosi vizsgálatot jellemzően vérvizsgálat követi, melyből az alacsony vörösvértetszám, magasabb számú éretlen vörösvérsejtszám, magas globulin és bilirubinszint, emelkedett májenzim értékek derülnek ki. Ezek lehetnek más betegségek, akár fertőzések tünete is, így általában több vizsgálat követi még. Az enzim hiányának kimutatására nem létezik teszt, de genetikai szűrés igen. Ez egyértelműen megerősíti a diagnózist.

Gyógyulására nincsen mód, a beteg macskák kezelhetőek, több évig is fenntarthatóak, de rövidebb élettartamra kell számítani. Fontos, hogy az érintett macskáknak stresszmentes környezetet biztosítsanak. Súlyos esetben a kezelés része lehet a vérátömlesztés. Ha a lép megnagyobbodott, akkor szóba jöhet a sebészi eltávolítása. Egyrészt ezzel eltávolítják a vörösvértettek pusztulásának fő helyét, másrészt az étvégy is javulhat, mert eltávolításával csökken a gyomorra gyakorolt fizikai nyomás.

A tenyésztésben évekbe telhet mire a hordozó egyedeket felfedezik és ezalatt számos beteg utódjuk születhet. A genetikai szűréssel megakadályozható két hordozó egyed párosítása, de akár ki

is zárhatóak a tenyésztésből a hordozók. A genetikai szűrés ajánlott az abesszin és szomáli fajtákon túl a bengáli, LaPerm, szavanna, szingapúri, egyiptomi mau, Maine Coon, norvég erdei fajták esetében, valamint minden olyan fajtában, amelyek kialakításánál felhasználták ezeket a fajtákat.

2026.március

Felhasznált irodalom:

KOEHLER, RHIANNON DVM.: Pyruvate kinase deficiency: Common symptoms and treatment in cats